

Edda starsza

poetycka

Armoryka

Edda starsza poetycka

Edda starsza

poetycka

przełożył Joachim Lelewel

Armoryka
Sandomierz 2009

BIBLIOTEKA TRADYCJI EUROPEJSKIEJ, Nr 4

Redaktor serii: Joanna Sarwa

Redaktor tomu: Władysław Kot

Projekt okładki i opracowanie graficzne: Juliusz Susak

Na pierwszej stronie okładki:

Georg von Rosen (1843-1923) - *Oden som vandringsman (Odyn wędrowiec)*, 1886,
(licencja *public domain*), źródło: Internet – <http://sv.wikipedia.org/wiki/Oden>

Tekst *Eddy poetyckiej* wydano na podstawie edycji:

Joachim Lelewel, *Edda: to jest Księga religii
dawnych Skandynawii mieszkańców*, Wilno 1828.

Pisownię uwspółcześniono w niewielkim zakresie.

Copyright © 2009 by Wydawnictwo „Armoryka”

Wydawnictwo ARMORYKA

ul. Krucza 16

27–600 Sandomierz

tel (0–15) 833 21 41

e–mail: wydawnictwo.armoryka@interia.pl

<http://www.armoryka.strefa.pl/>

ISBN 978-83-60276-27-3

EDDA STARA¹

¹ "Edda starsza - najstarszy zabytek piśmiennictwa islandzkiego, datowany na IX wiek n.e. Edda starsza, zwana też Eddą poetycką, składa się z 29 pieśni, z których 10 było poświęconych bogom (mityczne) oraz 19 poświęconym bohaterom i wojownikom, napisanych stylem, który od niej właśnie został nazwany eddycznym. Pieśni Eddy starszej to utwory mitologiczne oraz pieśni heroiczne; są one bogatym źródłem wiedzy o staroskandynawskich zwyczajach i wierzeniach. Wszystkie pieśni Eddy są anonimowe, prawdopodobnie ich autorzy powtórzyli tylko zasłyszane opowieści. Eddę starszą odnalazł ok. 1640 roku biskup Brynjolfur Sveinsson, który (...) później podarował ją królowi Danii. Dla nazwania odnalezonego zbioru pieśni użył tytułu utworu znanego kronikarza i poety islandzkiego Snorri Sturlusona, tzw. Eddy prozaicznej, która jest zbiorem komentarzy do mitologii staroskandynawskiej i poradnikiem dla skaldów, co więcej zawiera liczne cytaty i odwołania do swej poprzedniczki, Eddy starszej. Odnaleziony rękopis pochodził z około 1270 roku i składał się z 45 kartek. W 1891 roku Wimmer i Jonsson wydali fototypowe wydanie tego rękopisu wraz z transkrypcją. Pieśni Eddy starszej można podzielić na dwie grupy: mityczne i heroiczne." - cyt. za: EDDA STARSZA [w:] Internet: http://pl.wikipedia.org/wiki/Edda_starsza

I. WÖLUSPA

Woli (przyszłość widzącej) badanie

1. Milczcie a słuchajcie! świętego rodu, więksi i mniejsi; towarzysze Heimdalla! Walfodura sztuki chcę opowiedzieć: starodawne powieści. Nic dawniejszego nie znam!
2. Są mi olbrzymi wiadomi! Pierwociny rodu, od nich zachowane chcę opowiedzieć. Dziewięć światów, dziewięć przestrzeni, i więcej znam; środek, wielkość i tego pył.
3. Dawny jest wiek, kiedy Ymer żył; ni piasku, ni morza, ani wiatru było. Nikt ziemi nie widział, ani w górze nieba: pusta przestrzeń, nigdzie trawy.
4. Nim Bura syny dźwignęli grunt i warowny Midgard gotowy był: gorejące ukazało się słońce, na budowy kamieniach, posada była zieloną, od ziela (porów) zielonolśniąca.
5. Słońce rzuciło światło, księżyc po prawej biegł stronie u bramy nieba. O swym domie nie wiedziało słońce, ni gwiazdy o swym stanie, księżyc nie znał swej mocy.
6. Radzić zasiedli pany, święci władcy: noc i nów imię zyskały; ranek i południe, by nimi starość i lata mierzyć.
7. Zgromadzenie Asów, stawiało na górach boginiom i bogom ołtarze, gorzały pieczyska, przygotowywano cęgi i kowalskie narzędzia.
8. Wesoło i błogo igrali, nie znali co jest złota pragnąć: aż trzy dziewice Thurssów, mocą obdarzone, z olbrzymów przybyły do kraju.

9. Radzić zasiedli pany, święci władcy: kto będzie przewodniczył tłumowi karłów (Dwergów) co z krwi i kości Brymera powstali?
10. Modsagner został pierwszym zwierzchnikiem karlej gminy, drugi Durenn. Postaci ludzkie i inne z ziemi, lepił karli, na rozkaz Durenn.
11. Nor i Nide, Nordri (Północ) i Sudri (Południe), Austre (Wschód) i Westre (Zachód), Althiössus (stara niedola?), Dualen (leniuch), Bivor i Bavor, Bambur, Nori, An (troska) i Anar, Ai, Miotvitner.
12. Weigur i Gandalssur, Windalssur, Thain, Thekur, Thorren, Thrór, Lidur i Vitur, Naer i Nyradur. Nazwałem tedy karłów, radzących, rządzących wiatrem i deszczem.
13. Fili, Kili, Funden, Nale, Heile, Vili, Hanar, Sayor, Frär, Hornbari, Fogur i Löne uprawiacze ziemi i drzew sadnicy.
14. To jest o karłach, o Dwalena (odurzałego) ludziach, dosyć o tym rodzie. Jego siedlisko w kamiennych domach, w Jörwalls leżał ich gród.
15. Tam byli Drupner, i Dölgthraser, Har, Hungspäre, Hlevangur, Glör, Skirvir, Wirvir, Skassidur, Ai, Allfur i Ingvi: drzew sadnicy.
16. Fialar i Froste, Finnur i Ginnar, Dore, Ore, Dufur, Andvare, Hegti, Fili, Haar i Sviar. Dopóki życiem cieszą się ludzie, potomności ich sława dosięgnie.
17. Przybyli na ostatek, trzech mężów Alfów, i Astgów i Asów: słabych znaleźli ludzi, bez sił męża i niewiastę.
18. Bez życia, bez mowy, ni tchnienia, ni oczu, bez ludzkiego wejrzenia. Życie dał Odin, Harner mowę, tchnienie Lopter i ludzkie wejrzenie.
19. Święty jesion Yggdrasill wiem, gdzie stoi błyszczący i bogaty; rosa z niego na dolinę ocieka. Nie uszkodzony stoi w studni przeszłości (Urdar brunnen).

20. Trzy dziewice wystąpiły, wiele wiedzące, z owej studni z pod drzewa; przeszłość (Urd) zowie się jedna, druga terażniejszość (Verdanda), szybka jest na łyżwie trzecia, przyszłość (Skulda).
21. Nadały i wybrały prawa. Los stanowiący o dzieciach czasu. Wiecież co więcej? I co? Wiem o pierwszym na świecie ludów mordzie: gdy chciwość złota powstała, nawet przybytki Hara (wyniosłego) zapaliła.
22. Trzykroć spalona, trzykroć odrodzona, upragniona, żyje dotąd. Gdzie się zbliży, tam bogactwa ma imię; gdzie przybyła, czarodziejka była i jest; zła bogini, od każdego miłowana.
23. Radzić zasiedli, pany, święci władcy! Czyżby Asy powściągnąć nie zdołali, i wzbronić pierwszeństwa?
24. Odin rzucił między ludy broń, stąd był pierwszy mord na świecie. Zburzony był, popsuty i połamane ściany ogrodu Asów, przez wojska Wanów.
25. Radzić zasiedli pany, święci władcy! Kto powietrze z wodą dobrze zmiesza; kto Odego (wściekłego) kochankę, ród olbrzymów uwielbi?
26. Oburzył się wielowładny Thor, rzadko spokojny, i to przedsięwzię. Stąd powstały, przyrzeczenia i śluby, sprzysiężenia i różne zmywy.
27. A cichą jej piosnkę Heimdall, tam pod lasem tak święty jak świetny nuci. Widzi ona szumiącą w zakolach wirów rzekę ciężarem Walfodurowym (zmarłych ojca). Wiecież co więcej? I co?
28. Raz gdy tam siedzi, zbliżył się stary, najmędrszy z Asów, pojrzała mu w oko! Czego mnie pytasz? Czego mię badasz! Wiem dobrze Odinie, gdzieć oko wypadło. W wodach jest skryte, w studni Mimera (mądrego); miód pije Mimer każdego rana, o ciężarach Walfodura! Wiecież co więcej? I co?

29. Cacka i drobiazgi, dał wam Herfodur (pan ojciec) mądrość w mowie jak czarowniczy pręcik. Opodał widzi koło siebie, daleko patrzy w świat. Wiecież co więcej? I co?
30. Dalej patrzcie! Walkyrie idą, zrodzone biegać na sądy boże. Skulda z tarczą, inna Skogul, Onnur, Gunnur i Hildur, Gundul, Geirskogul. Nazwane są Heriana, Noray, Walkyrie przez Gyora krainę jeżdżące.
31. Widziałem Baldera w bitwie skrwawionego syna Odina, los go ściga. Wola najwyższa stała w polu, chuda i znużona jak jemioly różga.
32. Z tej rośliny wyrosły zmartwienia serca. Haudur nią trącił Baldera, którego brat starszy syn Odina jednoocznego zabił.
33. Nie umył rąk, nie czesał włosów, aż zgładził zabójcę Baldera. Głośno narzekała Frygga w przybytkach Fensalu przy straży Wallhalla! Wiecież co więcej? I co?
34. Widzisz w cieniach gaju ukrytego, w pętach leżącego, smutnego Loka. Tam siedzi Sigyna, nikt bardziej małżonka nie kochał. Wiecież co więcej? I co?
35. Rzeka od wschodu, z jaszczurczej doliny, kwaśna i brudna, Slidur zwana. W północy stoi, na pagórkach złocista sala, Sindra zwana. Inna w południu, pełna olbrzymów sala Brymera domem.
36. W żelaznym lesie na wschodzie, żywi stara Fenrisa płód. Większy, dzikszy od innych, między którym jest pożerca księżycy.
37. Głód umierającymi gasi; ławy władców, krwią skrapia. Czarnym się stanie słońce na jesień, w koło zawieruchy krążą! Wiecież co więcej? I co?
38. Na wzgórkach siedzi i brząka, olbrzymek pasterz wesoły Egdir. Tam przed nim na gałęziach pieje czerwony kogut Fialar.

39. Zwany złoty grzebień pieje Asom i do boju powołuje rycerzy pana ojca (Herfodura). Szarej barwy inny, pod ziemią w domu Heli pieje.
40. Chciwie wyje Garmur, przy bramie Gnypahell, zrywa łańcuchy, za żarłocznym (Freke) pędzi. Wiem jeszcze wiele! Widzę przyszłość Upadek władcy Asów!
41. Biją się i zabijają bracia! Pokrewni związki krwi potargają! Niedole i cudzołóstwa częste! Wiek brodaty i miecza, kruszą się tarcze, czas dziczy i zawichrzeń pełny przed końcem świata! Człowiek nie oszczędzi człowieka.
42. Igrają dzieci Mima; kipi ziemia w płomieniach! Najgłośniejszym rogiem (Giallarhorn) trąbi wysoko w powietrzu Heimdall. Z głową Mimera rozmawia Odin; swobodnie się Ymer podnosi; jesion Ygdrasill wstrząśniony.
43. Chciwie wyje Garmur, przy bramie Gnypahell, zrywa łańcuchy, za żarłocznym (Freke) pędzi. Hrimur ze wschodu, wojownicy wiezie. W olbrzymich kłębach podnosi się wąż spośród morza; ulatuje orzeł i szarpie zwłoki.
44. Wypływa statek z paznokci (Naglfare) ze wschodu, i na nim syny ognia, z płomienia (Log) ludzie pod sterem Loka; pojeżdżają dzieci błazna z żarłocznym (Freke). A przed nimi brat Byleifa.
45. Cóż wy Asy? Co wy Alfy? Drży świat olbrzymi, Asy się gromadzą; jęczą karli (Dwergi) w kamiennych kryjówkach, widzący góry! Wiecież co więcej? I co?
46. Z południa zbliża się Surtur, z błyszczącą bronią, jakby zachodzące słońce, połyskuje jego miecz! Wstrząśniona ziemia, skruszone skały, drogi piekieł (Heli) echa powtarzają niebo się pęka.
47. Drugi smutek dotyka Hlynę: śmiało Odin występuje przeciwko Fenrisowi, któremu pomaga Surtur, Beli zwycięzca. Friggi małżonek, wasza królowie pociecha, upada.

48. Wtedy dzielny syn Widar, staje ze zwierzem do walki. Miecz swój silnie przez paszczę, w serce zatapia. Tak się pomści ojca!
49. Rzuca się wściekły brat wilka; Zachodzi mu silny syn Hłodingi i Odina; zabija węża niegdyś ziemię otaczającego. Patrzcie śmiertelnicy! Dziewięć kroków cofa się przed płynącym jadem węża syn Fiorgyny.
50. Czernieje słońce, w morzu tonie ziemia! Nikną z nieba gwiazdy, w ostatnim dniu, sroży się ogień wznoszącymi się ku niebu płomieniami.
51. Widzisz jak ziemia na nowo się z morza podnosi. Opadają wody, bujający orzeł z górzystych wyżyn porywa ryby.
52. Na wysokości Asy o starym zanikłym rozmawiają świecie. O dawnych narodach i mocnego Odina decyzjach.
53. Wydobywają się długo ukryte złote stoły z zielonej trawy, które służyły Odinowi przed tym bogów władcy i jego rodziny.
54. Niesiane pola wydają owoce. Złe jest wygnane! Wraca Baldur. I Haudur i Baldur na polach Odina, mieszczą dzielne bogi.
55. Rozstrzygnięty los Hånera. Budują bratnie dzieci, w wietrznym świecie! Wiecież co więcej? I co?
56. Patrzcie! Oto dom połyskuje, jak ogień słoneczny i bardziej złocisto. Imię jego Gimli (niebo). W nim po wszystkie czasy zamieszkają ludy i użyją dobrego.
57. Zasiada mocny, przed wszystkim pierwszy, wszystkiemu rozkazujący, na wysokim sądzie. On wyrokuje, on decyduje, co ustanowi to nie przemienie.
58. Przybywa smok, lecąc i krążąc z przepaści przestępstw; dźwigając na skrzydłach zwłoki Nythoggura (przestępstwo tnący), którego kraj przeminął.

59. Patrzcie! Oto stoi dom opodal słońca, tam pod Nastrond,
drzwiami na północ. Krople trucizn z okien spadają,
z kolców zbudowany, jest mieszkaniem węży.
60. Patrzcie! Przez bystrą tam przebywają rzekę winowajcy,
krzywoprzysięzcy, mordercy i inni miłością uwodzący:
tam gryzie Nydhoggur (przestępstwo tnący) gryzący
ciała umarłych, szarpie, i płata! Wicież co więcej? I co?

II. WAFTHRUDNISMAL

Wafthrudera (Odina) pieśń

1. Odin. Poradź mi Friggo! Pragnę odwiedzić Wafthrudnisa; pragnę rozeprzeć się o dawne powieści z wszystkowiedzącym olbrzymem (Jotunem).
2. Frigg. W domu zostać ci radzę bohaterów ojcie (Herjafandr) w krainie bogów; gdyż żaden z olbrzymów, mnie mam, w dzielności nie wyrówna Wafthrudnowi.
3. Odin. Wielem obszedł wielem doświadczył, wielu władców badałem; pragnę więc wiedzieć, jak Wafthrudnisa sale urządzone.
4. Frigg. Zdrow pojeżdżaj! Zdrow powracaj! Bądź od bogów pozdrowion! Dość masz rozumu, ojcie przedwieczny, by rozmawiać z olbrzymem.
5. Ruszył więc Odin, mądrość wyrozumieć, wszystkowiedzącego olbrzymia; przybył do mieszkań Imsfadera (olbrzymów ojca). Wraz wchodzi Yggr (najbaczniejszy).
6. Odin. Witaj Wafthrudni, w twe progi wchodzę, by cię widzieć, chce naprzód wiedzieć, czyś ty rozumny wszystkowiedzący olbrzymie?
7. Wafthrudner. Któż to z ludzi, w mem mieszkaniu, do mnie mówi? Ty nie wyjdiesz, z naszych mieszkań, jeśli nie jesteś mędrzy.
8. Odin. Zowie się Gagnrathr (wędrownik), zdrożony jestem, upragniony twych mieszkań; gościny trzeba, długom się tułał, abyś mię przyjął olbrzymie!

9. Wafthrudner. Co ty Gagnradzie, o naszym progu mówisz? Idź do sali i siadaj: zaprobujemy, który zna więcej, gość, czy stary gaduła.
10. Gagnradr. Ubogi człowiek gdy do bogatego przybędzie, mówi dobrze lub milczy. Gadulstwo, sądzę, niestosowne dla tego co przychodzi do przezornego!
11. Wafthrudner. Powiedz Wafthrudn! Gdy chcesz na progu, twój sprawności dać dowód: jak się zowie koń, co kolejne ciągnie dni nad rodem ludzkim?
12. Gagnradr. Skinfaxi (grzywa błyszcząca) zwany, pogodny ciągnie dzień nad rodem ludzkim; z koni najlepszy między jeźdźcami (Reidgolom); zawsze się łśni grzywa rumakowi.
13. Wafthrudner. Powiedz Gagnradzie! Jak się zowie koń, co z wschodu ciągnie, noc na dobrych władców?
14. Gagnradr. Hrimfaxi (grzywa zmarzła) zwany, co kolejne ciągnie noc nad dobrymi władcami; z wędzidła padają co poranek krople: stąd powstaje na dolinach rosa.
15. Wafthrudner. Powiedz Gagnradzie jak nazwiesz rzekę dzielącą synów olbrzymich ziemię, od bogów?
16. Gagnradr. Ifing (niepokój, nieprzyjaźń) zowie się rzeka, co dzieli śmiertelnych synów ziemi od bogów; otwarcie płynie, ode dni dawnych, i nigdy nie umarza lodem.
17. Wafthrudner. Powiedz Gagnradzie jakie imię pola, gdzie do bitwy śpieszą, Surtur (czarny) i łagodne bogi.
18. Gagnradr. Wigridr (wojenna wrzawa) zwie się pole, gdzie do bitwy śpieszą Surtur i łagodne bogi; sto mil rozległe na wszystkie strony, takie im odznaczone pole.
19. Wafthrudner. Jesteś mądry gościu! Przystąp do ławy olbrzymów, pomówmy siedząc: głową zakład w naszym domu, gościu! O zręczność umysłu.
20. Gagnradr. Powiedz jeśliś dość biegły: Ty Wafthrudni wiesz: skąd jest ziemia i górne niebo? Naprzód, mądry olbrzymie!

21. Wafthrudner. Z Ymego ciała ziemia stworzona, góry z kości, niebo z głowy umarłego olbrzyma (Jotuna), a z potu morza.
22. Gagnradr. Mów co innego, jeśliś dość biegły, i ty Wafthrudni wiesz: Skąd jest księżyc co ludzi obchodzi i słońce podobnie?
23. Wafthrudner. Mundilförem (świat objeżdżający) zwany, księżycą ojcem równie i słońca; niebo okrążają co dzień, by ludzie lata liczyl.
24. Gagnradr. Mówże po trzecie gdyś mądrym zwany i ty Wafthrudni wiesz: skąd dzień co ludzi obchodzi, i noc z ciemnością?
25. Wafthrudner. Dellinger (przyćmienie) ma imię, co dnia (Dag) jest ojcem, ale noc (Nott) z Niorfa (Navrvi) ciemnicy zrodzona. Pełnie i nowie, stworzyli władcy, by ludzie lata liczyl.
26. Gagnradr. Mówże po czwarte, gdyś mądrym zwany, i ty Wafthrudni wiesz: Skąd że jest zima (Vetr) gorące lato (Sumar), naprzód między mądrymi władcami.
27. Wafthrudner. Windswalr (wiatr mroźny) zwany ojciec zimy, Swasuthr (łagodny wiew) lata; po wieki, obie ustawnie idą, aż przeminą władcy.
28. Gagnradr. Mówże po piąte, kto z Asów najstarszy, albo z Ymera potomków, powstał na początku dni?
29. Wafthrudner. W niezmiernej zimie, przed ziemi stworzeniem, zrodzon Bergelmer (góra stara). Thrudgelmer (mocno stary) był jego ojcem, Aurgelmer (przestarzały) dziadem.
30. Gagnradr. Mówże po szóste, skąd się wziął Aurgelmer między Jotnów (olbrzymów) synami? Naprzód mądry olbrzymie!
31. Wafthrudner. Z Eliwagu ciekły ropiaste krople, rosnąc, aż stały się olbrzymem, a iskry tryskały z południowego świata, gorąco dało życie szronowi.

32. Gagnradr. Mówże po siódme, jak spłodził dzieci ów stary olbrzym, bez zamięłowania niewiasty?
33. Wafthrudner. Mówią, że pod pachą zimnem zmrożonego (Hrimthursi) wzrosły, dziewczka i chłopiec razem; noga z nogą zrodziła, mądrego olbrzymia najmilszego syna.
34. Gagnradr. Mówże po ósme, co naprzód przypomnisz, albo wiesz, ty wszystkowiedzący olbrzymie?
35. Wafthrudner. W niezmiernej zimie, przed ziemi stworzeniem, zrodzon Bergelmer: naprzód to pomnę, że mądry olbrzym, był włożony w wór (Luthr).
36. Gagnradr. Mów po dziesiąte, skąd by był wiatr (Vindr) co dmie od morza, ludziom niewidzialny?
37. Wafthrudner. Hräswelg (trupożerca) zwany, siedzi w końcu nieba, olbrzym w orlej odzieży: z jego skrzydeł, ma wiatr wychodzić na wszystkich ludzi.
38. Gagnradr. Mów po dziesiąte, jeśli początek bogów, wszystkich Wafthrudni wiesz: skąd przybył Niorth, między synów Asów? Przybytki i obrazy zawsze kieruje i strzeże choć nie z Asów?
39. Wafthrudner. W Wanaheim (Wanów kraju) stworzyli do brzy władcy, i dali w zakład bogom, z czasów przyćmieniem, powróci do domu do widzących Wanów.
40. Gagnradr. Mów jedenaste, co pojedynczy bohaterowie Einheriar działają, u ojca bohaterów, aż do dojrzałości władców?
41. Wafthrudner. Wszyscy pojedynczy bohaterowie, na podwórzu Odina, rąbią się co dzień, zbierają poległych, z bitwy do domu jadą, Aul (napój) z Asami pożywają i słońinę Sährimna (kiernoz) i bardzo zgodnie siedzą.
42. Gagnradr. Mów po dwunaste o olbrzymich runach i wszystkich bogów mów najprawdziwsze wszystkowiedzący olbrzymie.

43. Wafthrudner. O olbrzymich runach i wszystkich bogów mogę prawdę rzec; wszystkie albowiem obszedłem światy, dziewięć zszedłem światów, do Niflheim (chmurny świat) nisko, gdzie umierają śmiercią śmiertelni
44. Gagnradr. Wielem objechał, wielem doświadczył, wielu władców badałem: jacy żyją ludzie? Kiedy przeminie zwietrzona zima (Fimbulvetr) między ludźmi.
45. Wafthrudner. Życie i życia podnieta kryją się we wzgórku Hoddmimis (okolic pamięci?); poranna rosa, posilają się, a stąd rodzą się ludzie.
46. Gagnradr. Wielem objechał... skąd przyjdzie słońce, na przestrzeń nieba, gdy Fenris terazniejsze zniszczy?
47. Wafthrudner. Jedne córkę zrodzi Alf promienny nim go Fenris pożrze. Ta pojedzie gdzie władcy pomarli, po rodzicielskich drogach panna.
48. Gagnradr. Wielem objechał... jakie są panny nad ludu tłumem dozór trzymają?
49. Wafthrudner. Trojakie tłuszcze, lecą nad miastem panien synów zwady (maugthrusis). Jedne z widm (Hamingior) upostacionych co na świecie są, choć od olbrzymów wykarmione.
50. Gagnradr. Wielem objechał... którzy z Asów dobrych bogów będą rządzić, gdy wygaśnie Surtra ogień?
51. Wafthrudner. Withar (zwycięzca) i Wale (mroźny) zamieszkają po bogach, gdy wygaśnie Surta ogień. Mothi (moc, dzielność, cnota) i Magni (siła, krzepkość) Miolnera (pałkę młot, obuch, tłuczek) otrzymają, i koniec wojnom dadzą.
52. Gagnradr. Wielem objechał... jakie Odina wieku skończenie, gdy przeminą władcy?
53. Wafthrudner. Wilk (ulfr) pochłonie, wieków ojca (Aldafauthr) Withar się pomści, zimną paszczą, rozszarpie wilka (vitnis) w boju.

54. Gagnradr. Wielem objechał, wielem doświadczył, wielu władców badałem: co powie Odin, nim na stos wstąpi, synowi do ucha?
55. Wafthrudner. Nikt z ludzi nie wie, co w dnia początku, powiesz do ucha synowi! Śmierć przewiduję, me skrytości wynurzyłem, i władców losy, gdym się z Odinem rozpierał moją wymową. Ty zawsze najmądrszy z ludzi.

III. GRIMNIS MAL

Grimnera (Odina) pieśń

Król Hraudungr miał dwu synów: Agnara i Geirraudra. Mając lat dziesięć i osiem łodzią wypłynęli na morze, z wędką na ryby. Burza rozbiła ich i opodał wyrzuciła. Pewien krajowiec ze swą żoną udzielił im przez zimę przytułku a z wiosną dał im statek, na którym do domu ojca wrócili. Wysiadając na ląd Geirrödr trącił statek nogą mówiąc: "Idź gdzie cię lichy porwie". Geirrödr nie znalazł już ojca a za tym sam królem został. Tymczasem Odin i Frigga z Hlyidskialf (siedzenia obserwawczego) poglądali na ziemię. Odin mówi: "Patrz, Agnar twój wychowanek, w piekle z olbrzymką dzieci płodzi? A mój Geirrödr jest królem?" Na to Friga: "Ależ tak jest łakomy, że gości katuje by nie uczęszczali". Odin temu zaprzeczył i poszli o zakład. Frigga wysłała swoją garderobianą Fullę do Geirrödra ostrzegając by się strzegł czarownika, na którego żaden pies nie porwie się. Rzeczywiście Geirrödr przytrzymał Grimnera płaszczem niebieskim odzianego, na którego się pies nie posunął, a który nic odpowiadać nie chciał: aby go tedy wybadać, posadził go między dwoma ogniami. Syn Geirrödra Agnar podał Grimnerowi napój, litując się że król niewinnego dręczy. Grimner wypił, a gdy płaszcz jego zapalił się, począł śpiewać.

1. Gorącyś ty ogniu, i zawsze gorętszy buchają na przemian płomienie! I płaszcz goreje choć go unoszę, pali się suknia.

2. Ośm nocy siedzę w ogniu, i nikt z ludzi, nie posilił: jeden Agnar: będzie władcą, Geirrödra syn, w kraju Gothów.
3. Bądź zdrow Agnarze, boć zdrowia życzy człekobronca (Weratyr) ludzi; za jeden napój, nigdy nie będziesz wynagrodzony lepiej.
4. Kraj jest święty, który leży przy Asach i Alfach: bo w Thrudheim (siły domie) Thor zamieszka, aż dojrzeją władcy.
5. Ydalir (deszczu dolina) zwie się, gdzie Uller zbudował mieszkanie. Alfheim dali Frejowi na początku dnia, bogi na zębowy dar.
6. W trzecim miejscu, spokojni władcy, srebrna zbudowali salę: Walaskialf (zabitych mieszkanie) zwane, które obrał sobie As na początku dni.
7. Saukquabkr (głęboka rzeka) zwane czwarte, gdzie zimne wody mogą szumieć. Tu Odin i Saga pija co dzień rażno ze złotych naczyń.
8. Glatshheimr (rażne mieszkanie) jest piąte, gdzie złoci-sto lśniący, stoi przestronna Walhaull (poległych dwór). Tam dobiera Hroptr (miecz) co dzień, tych co ginąć mają.
9. Łatwo rozpoznawają, do Odina idący, z wejrzenia przybytek: ścianę pociski pokrywają, salę tarcze, po ławach pancerze leżą.
10. Łatwo rozpoznawają, do Odina idący, z wejrzenia przybytek: Wilk przywieszony przed drzwiami zachodu, grozi tamecznemu orłowi.
11. Thrmheimr jest szóste, gdzie Thiazi mieszkał ów potężny olbrzym, teraz mieszka Skade czyste bogów dziecie, w dawnym ojca ognisku.
12. Breidablik (daleko błyszczące), gdzie Balldr działał sobie salę: w tych krajach, gdzie najmniej dzikości.

13. Himin biörg (nieba gród) ósme, gdzie Heimdall mówią że mieszka, tu strażnik bogów w pięknym pije domu, wesół, dobry miód.
14. Folkwangr (ludu tłumu ogrodzenie) dziewiąte, gdzie Freja włada, siedząc rozkazuje w sali. Połowę ginących co dzień ona wybiera, połowę Odin.
15. Giltner (polerowane) dziesiąte, z złota sławione, pokryte srebrem. Forsete mieszka liczne dni, zwady usypia.
16. Noatun jedenaste, a tu Niörd sobie postawił salę; król ludzi, nieskazitelny, w wysokim rządzi przybytku.
17. Obrosły krzakiem, z wysoką trawą, z wierzbą Widara kraj: tu syn zsiada z konia, gotowy pomścić się ojca.
18. Ndhrimnir (tchnie kopciem) daje w Eldhrimnim (garnku okopciałym) Sährimna (świni okopciałej) zgotowane najlepsze mięso: ale niewielu wie, jak wielu Einheriów (współbojowników) żywi.
19. Gera (chciwy) i Freka (żarłok) żywi, wojownik triumfujący zastępów ojciec. Lecz winem samym broni sławny Odin żyje.
20. Hugin (myśl) i Munin (pamięć) latają co dzień po ziemskiej posadzie. Lękam się o Hugina, że nie powraca, więcej się trwożę o Munina.
21. Szumi Thunda, cicha Thiothwitnir żywi rybę w wodzie. Rzeki bystrość, ma być największa u stóp Walglauma.
22. Wybranych krata (Walgrind) zowie się co stoi na polu, święta przed śmierci drzwiami. Stara to krata, a mało kto wie, jak się zamyka.
23. Pięćset drzwi i jeszcze czterdzieści, mniemam, jest w Wallhal, ośmset Einheriów (współbojowników) idzie przez jedne, gdy ruszają walczyć z wilkiem.
24. Pięćset piętér i jeszcze czterdzieści, mniemam, jest w Bilskirner na łamanych; pomiędzy gmachami, com piętrowych widział, mego największy syna.

25. Heithrun zwana koza, stoi na dworze zastępów ojca, pasie się z Lärath gałązek; co dzień jej mleka, naczynie pełne, niewyczerpany napój.
26. Eikthyrner zwany jelen, stoi na dworze zastępów ojca, pasie się z Lärath gałązek; z jego rogów, sączy się Huerglm (zrodzon z dawna) z którego wszystkie rzeki wychodzą.
27. Sith i With, Sekin (Sekwana) i Ejkin, Svawl i Gunnthro, Fiörm i Fimbulthul; Rin (Ren) i Rennandi (Rodan), Gipul i Gaupul (Göpul, Gopło?), Gaumul i Geirwimul, płyną przez krainę bogów, Thyn (Dźwina) i Win, Thaul i Hauull, Grath i Gunnthorin.
28. Wina zwie się, a inna Wegsuinn, trzecia Thiodnuma, Nyt i Naut, Naunn i Hraunn, Slith i Hrith, Sylgr i Ylgr, Witha i Wana, Waund i Straund, Giavl i Leiptr płyną bliżej ludzi i płyną do Heliar (śmierci zamieszkania).
29. Kaurmt i Aurmt i Kerlaugary dwie, przechodzi Thor co dzień, gdy idzie wyrokować przy jesionie Yggdrasill: gdyż Asów most gore płomieniem, święte rzeki gorące.
30. Glatr (chyży) i Gyllir (złotawy), Gler (świecący) i Skeidbrimer (do biegu skory), Silfrintoppr (srebrna kita) i Sinner (biegun), Gisln (kresowaty) i Falhofner, Gulltoppr (złota kita) i Lettfeti (lekko nogi): na nich jeżdżą Asy co dzień, gdy zebranie mają przy jesionie Yggdrasillu.
31. Trzy korzenie na trzy strony, pod jesionem Yggdrasille. Śmierć (Hel) pod jednym mieszka, pod drugim Hrimthursy, pod trzecim męscy mężowie.
32. Ratatoskr (buja szepcząc) zwie się wiewiórka, która biegnie po jesionie i Yggdrasillu, orle słowa na dół nosi, i Nitthauggrowi mówi.
33. Jeleni czterech, na konarach jest, z wyniosłymi gryzą szyjami. Dainn i Dwalinn, Duneyrr (ostro uchy) i Dura-thror (dzicz mnożący).

34. Wiele węzów leży pod jesionem Yggdrasill, aby każdy poznawał nieumiejętnych głupców. Goinn (nieczysty) i Moinn są Grafwitna (grześć umiętego) synami: Grabakr (siwy grzbiet) i Grafvölludr (nurtujący), Ofner (czuwający) i Swafner (drzemiący), ich, mniemam obowiązkiem jest, konary drzewa wycierać.
35. Jesion Yggdrasill, cierpi niemało o czym niech ludzie wiedzą. Od góry jeleni objada, po bokach próchnieje, od dołu Nidhaugr wycieńcza.
36. Hrist (wstrząśnienie) i Mist (odmęt), chcą by mi napój podały. Skeggölld (topór stary) i Skaugl (ucieczka), Hildir (dzielność) i Thrudr (stałość), Hlaukk (poklaski) i Herfiötör (zastępów węzły), Gaull (wrzask) i Geiraulul (dzidy posoka), Randgrith (tarcz wściekłość) i Rathgrith (władzy wściekłość), i Reginleif (władza życiem): te podają Einheriom (współbojownikom) napój.
37. Arwaker (rano obudzony) i Alswithr (wszystko opatrujący), obowiązani wesoło nosić słońce. Pod ich łopatkami osadzili łagodni władcy, Asowie, ranną ochłode.
38. Swalin (zimny) się zwie stojący przed słońcem: tarcza jaskrawego boga. Wiem iżby góry i morza zgorzały gdyby z miejsca zleciała.
39. Skaull (skamlacz) zwany wilk towarzyszy świecącemu bogu, do opasującego morza; inny Hati (nienawistny) Hrodwitnera (zniszczenia wilka) synem, ma postępować przed pogodną nieba dziewoją.
40. Z Ymera ciała, ziemia stworzona, z potu morze, góry z kości, rośliny z włosów, a z głowy niebo; z jego brwi zrobili łaskawi władcy Midgard (środkowy gród) dla ludzi, a z jego mózgu twardej własności wszystkie chmury stworzone.
41. Ullera łaskę mają, i wszystkich bogów, kto pierwszy ogień roznieci; bo otwarte miejsca koło asowych synów, gdy są podniesione naczynia.

42. Iwalda syny, poszli na początku dni, Skithbladnera budować, najlepszego z okrętów, by pozdrowić Frejra świetnego Niörda syna.
43. Jesion Yggdrasill, z drzew najprzedniejszy; Skithbladner z okrętów, Odin z Asów, z koni Sejlpner, Bifraust z mostów, Brag ze skaldów, Habrok z jastrzębi, a z psów Garmr.
44. Kształt mój wystawiłem przed Sigtiva synami, by pomysłność czuwała. Wszystkich Asów, niech to wiedzie, na ławę tyranna (äegis przerażający) do uczty tyranna.
45. Zwałem się Grímr (zamaskowany) i Gangler (wędrownik), Herían (wódz) i Híalmber (uhelmiony), Thekkr (miły) i Thrídi (trzeci), Thudr (miękki), Udr (dowcipny), Helblind (zimno czy śmierć łagodzi) i Harr (siwy stary).
46. Sadr (prawdziwy) i Swipall (niestały) i Sanngétall; Heríteitr i Hnikarr (zwycięzca), Bileygr (ogniste oko), Baleygr (bystre oko), Baulwerkr (nędzy sprawca), Fiölnir (wielce doświadczony), Grímarr (zamaskowany) i Grímnir (zamaskowany), Glapswíthr (przekęsów krzew) i Fíaulswíthr, Sithhauþr (zakapturzony), Sithskeggr (obwisłobrody), Sikfaudr (bitew ojciec), Hnikuþr (giętki), Alfauþr (wszystkiego ojciec), Walfauþr (zabitych ojciec), Aþrithr (poważny) i Farmatyr, jednogom nigdy nie miał imienia, odkąd między ludźmi jeździ.
47. Grímnem (zamaskowanym) mnie zowią, u Geiradara (dzida czerwona), Jálkrr (piwnik) u Asmundara, a Kíalar (woźnica), gdy sankami wiodę Thora na sądy.
48. Wídr (zwycięzcą) się zowie w bitwach, Oski (przymierze) i Omi (huk, łoskot), Jáfnharr (zgody wódz, albo równy w dostojności) i Wíflindi (drżenia źródło), Gaundler (węzeł), Harbardr (pan brody, siwobrody?) u bogów.

49. Swithurr i Swithrir nazywany jestem u Saukkmimów, i kryłem tego starego olbrzyma, gdy Midwitnera sławnego jego syna zabił sam.
50. Upiłeś się Gejrradurze, boś wiele pił; wielą miodu opojonyś na rzecz wielkąs wyrzucony, gdy z moja pomocą, wszystkich Einheriów i Odina wzgląd masz.
51. Wiele ci mówił, mało pamiętasz, smutne cię otaczają przyjacioły: widzę leżący miecz, cały spluskany krwią, mego przyjaciela.
52. Poległych pole, Yggr (znamienity) ma przed sobą, twoje wiem, upłynęło życie; mściwe są boginie (disir)! Teraz zobacz Odina, jeśli zbliżyć się zdołasz.
53. Zwę się Odinem, zowiąc się Yggem, mianując się Thundem (łukiem) wprzód; Wokr (krzepki) i Skilfingr (rębacz), Wafuthr (pętający) i Hroptatyr (mieczów bóg), Gautr (utrzymywacz) i Jalkr między bogami, Ofner (czuwający) i Suafner (drzemiący, wypoczywający), mnie mam że powstały ze mnie jednego.

Król Gejrrödr siedząc trzymał na kolanach pałasz i już do połowy go wyciągnął. Słyszając, że ma przed sobą Odina, gdy go chce z pomiędzy płomieni wyprowadzić, wypada mu z ręki ów pałasz, za którym gdy się szybko nachyla, sam na niego tym sposobem pada, że ostrzem jego pchnięty wskroś przeszyty zginął. Zatem zniknął Odin, a Agnarr długo potym królował.

IV. ALWIS MAL

Wszystkowiedzącego pieśń

1. Ławy ścielą, żona ze mną, w domu się do drogi przyrządza; kwapić się nad możność, każdemu się zdaje; w domu nikt spoczynku nie przerwie.
2. WINGTHOR. Co to za człek? Co od nosa bledniesz? Byłżeś nocą na pogrzebie? Thursów postać, w tobie widzę: tyś na małżonka nie zrodzon.
3. ALWIS. Wszystkowiedz (Alwis) się nazywam: jestem pod ziemią niżej, mam pod skałą siedlisko: bieg równin odwiedzałem. Nikt nie zmienia słowa męża.
4. WINGTHOR. Ja zmieniam: bo nad panną mam moc ojca: nie byłem w domu, kiedyś ślubowałem. On jeden dawca między bogami.
5. ALWIS. Co to za człek? Co mniema mieć władzę nad kształtną dziewczką? O dalekie strzały, mało cię kto skarży. Kto cię do pierścienia stworzył?
6. WINGTHOR. Wingt-hor (woźnica Thor) się zowie; często przybywał; syn Sithgrana (długobrodego). Kiedy wzbraniam, nie weźmiesz młodzianej, ani stan otrzymasz.
7. ALWIS. Twoje zezwolenie, prędko pragnę zyskać; i ten stan otrzymać, wołałbym niż, nie mieć tej śnieżnej dziewczicy.
8. WINGTHOR. Panny miłości nie będą tobie, uczony gościu wzbronione: jeśli ze świata, umiesz powiedzieć, wszystko co chcę wiedzieć.

9. ALWIS. Możesz doświadczyć Wing-thorze jeśli pragniesz karlej (Durg) probować sztuki. Wszystkie dziewięć światów przebyłem i naturę całą.
10. WINGTHOR. Powiedz mi wszystkowiedzu (Alwis)! Wszystkie sprawy żywota, mniemam karle (Dwerg), że wiesz: jak się ziemia (Jörth) nazywa, która leży przed wieków synami, w całym świecie.
11. ALWIS. Jörth (rolą) nazywana u ludzi (meth Mönnom); a u Asów Fold (przykrytą uwiniętą czyli krainą); zowią Wega (drogą) Wani; Igrön (zielonawą) olbrzymi (Jötnar); Alfi Groandi (roślinna); zowią Aur (bagno) Upregini (wysocy władcy).
12. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się niebo (Himinn) nazywa, które się czuć daje, w całym świecie?
13. ALWIS. Himinn (pokrywa) u ludzi; a Hlyrner (zasłona) u bogów (met Gothom); zowią Windofni (wiatrów opo-
na) Wani; Uppheim (wyższą okolicą) olbrzymi (Jotrnar); Alfi Fagra röfr (świe-
tly pułap); karli (Dwergar) Dri-
vpan-sal (kapiąca sala).
14. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się księżyc (Mani) nazywa, który myślący widzą w całym świecie?
15. ALWIS. Mani (księżyc) zwan u ludzi; a Mylinn (okrągły) u bogów; zowią Hwerfanda hvel (krążące koło) w Helium (piekle); Scyndi (śpieszący) olbrzymi; a Scin (lśnienie) karli; zowią Alfi Ar-tala (rok liczący).
16. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się słońce Sol nazywa, które widzą wieków syny w całym świecie?
17. ALWIS. Sol zowie się u ludzi; a Sunna u bogów; zowią karli (Dwergar) Dwalins leika (z karłów naśmiewca); Ey-glo (zawsze migający) olbrzymi; Alfi Fargrahuel (świe-
cący świat); Alscir (prześwie-
tly) Asów syny.
18. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się chmury (Scy) nazywają, które deszczem się mieszają w całym świecie?

19. ALWIS. Scy (zasłona) zowie się u ludzi; a Skurwa (ulewy przepowiednia) u bogów; zowią Wind-flot (wiatrów powóz) Wani; Urwan (deszczu przepowiednia) olbrzymi; Alfi Wethr-megin (burzy moc); zowią w Helju. Hjalm huliz (hełm pokrywający).
20. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się wiatr (Windr) nazywa, który szeroko się rozpościera w całym świecie?
21. ALWIS. Windr (wiatr) się zowie u ludzi; a Waw-othr u bogów; zowią Gnegjoth (szelest) Ginregini (dostojni władcy); Aepi (Epi, hałas) olbrzymi; Alfi Dynfara (huczący podróżny); zowią w Helju Huithhuith (szumiący).
22. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się pogoda (Logn) zowie, która spoczywa w całym świecie?
23. ALWIS. Logn (pogoda, spoczywający) zowie się u ludzi; a Lagi (legowisko, leżący) u bogów; zowią Winz-flott (wiatru ucieczka) Wani; Ofhly (oblane ciepło) olbrzymi; Alfi Dagsawa (dnia łagodzenie); zowią karli Dagsweram (dnia spoczynek).
24. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się morze (Marr) nazywa, w którym wiosłują ludzie, w całym świecie.
25. ALWIS. Sär (zwierciadło) zowie się u ludzi; a Si-läigia (zawsze leżące) u bogów; zowią Wag (bałwany) Wani; Al-hejm (węgorzy pobyt) olbrzymi; Alfi Laga-staf (wód osnowa); zowią karli Diupan mar (wysokie morze).
26. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się ogień (Eldr) nazywa, który gore przed wieków synami w całym świecie?
27. ALWIS. Eldr (ogień) zowie się u ludzi; a u Asów Funi (zarzewie); zowią Wag (rzeźwy, wrzący) Wani; Frekan (żarłoczny) olbrzymi; a Forbrenni (jawnie gorejący) karli; zowią w Helju Hrauthauth (niszczyciel trawiący).
28. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak Las (Withr) nazywają, który rośnie wieków synom w całym świecie?

29. ALWIS. Withr (las) zowie się u ludzi; a Wallarfax (grzywa doliny) u bogów; zowią Hlit-thang (wzgórza trzcina) Halir (piekielni z Helju); Eldi (drwa czyli płot rosnący) olbrzymi; Alfi Fagr-lima (pięknoramienny); zowią Wönd (różga) Wani.
30. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się Noc (Nott) zowie, która Naurwiego, słynie w całym świecie.
31. ALWIS. Nott (noc) zowie się u ludzi; a Niol (żywot dająca?) u bogów; zowią Grima (maska) Gringerini; Olios (ciemna) olbrzymi; Alfi Swewngaman (snu rozkosz); zowią karli Draum-niorun (drzemania pociąg).
32. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się Siew (Sath) zowie, który sieją wieków syny, w całym świecie?
33. ALWIS. Bygg (ziarno) zowie się u ludzi; a Barr (zarodek) u bogów; zowią Waxt (owoc) Wani; Aeti (Eti, jedna, do jedzenia rzecz) olbrzymi; Alfi Lagastaw (płynu osnowa, początek); zowią w Helju Hnipinn (skurczony, nagięty).
34. WINGTHOR. Powiedz mi.....: jak się Napój (Aul, Öl) nazywa, który piją wieków synowie, w całym świecie?
35. ALWIS. Öl (napitek) zwie się u ludzi; a u Asów Bjorr (napój, piwo); zowią Weig (wigor, moc) Wani; Hrejna-laug (czysty płyn) olbrzymi (Jötnar); a w Helju Miöth (miód); zowią Sumbl (trunek) Sattunga syny.
36. WINGTHOR. W jednej piersi, nie widziałem, tyle dawnego; wielkiej niedoli, mówię żeś uniknął. Na ziemiś karle dniem zachwycony, już słońca grzywa, wchodzi do sali.

SPIS TREŚCI

I. WÖLUSPA. Woli (przyszłość widzącej) badanie	7
II. WAFTHRUDNISMAL. Wafthrudera (Odina) pieśń	15
III. GRIMNIS MAL. Grimnera (Odina) pieśń	21
IV. ALWIS MAL. Wszystkowiedzącego pieśń	29
V. FÖR SKIRNIS. Poselstwo (podróż) Skirnera)	33
VI. THRYMS QUIDA. Thryma oda	43
VII. HYMIS-QUIDA. O Hymrze oda	51
VIII. VEGTAMS-QUITHA. Do wyjazdu gotowego oda	57
IX. HARBARZ LIOTH. Harbarda (Odina) śpiew	61
X. LOKA-SENNA (LOKA ZWADY). czyli Loka glepsa	67
XI. HYNDLU-LIOTH. Hyndli (wieszczki) śpiewek	75
XII. SINFIÖTLA LOK Sinfiotla koniec czyli o jego śmierci	81
XIII. QUITHA SIGURDAR FAFNISBANA IN ÖNNUR FYRRI PARTR. O Sigurdzie i Reginie	83
XIV. QUIDA SIGURDAR. O śmierci Fafnera czyli jego pieśń	89
XV. FIÖL-SWINNS-MAL. Wiele wiedzącego pieśń	95
XVI. HAWAMAL. Hawa (Odina) pieśń	101
XVII. QUIDA BRYNHILDAR BUDLA-DOTTOR. Oda Brynhildy Budlego córki	109
XVIII. GROU-GALDR. Groi pieśń	115

